

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

RECEP YILMAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/39460

Karar Tarihi : 25/6/2025

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR
Raportör : Şahap KAYMAK
Başvurucu : Recep YILMAZ
Vekili : Av. Fatih DİŞCİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; maddi bir vakiya ilişkin olarak yargı mercilerince farklı değerlendirmede bulunulması nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, araç kira bedeli alacağına dair davanın reddedilmesi nedeniyle de mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

A. İşçilik Alacağı Davasına İlişkin Yargılama Süreci

2. Başvurucu, olay tarihinde şehir içi minibüs hattı işletmektedir. Minibüs şoförü olarak çalışan işçi M.K. iş akdinin feshedilmesi üzerine başvurucu ve diğer davalı Ş.A. aleyhine Kocaeli 1. İş Mahkemesinde 22/7/2011 tarihinde kıdem ihbar tazminatı ve işçilik alacağı davası açmıştır.

3. Kocaeli 1. İş Mahkemesi 5/2/2013 tarihinde başvurucu yönünden davanın kısmen kabulüyle başvurunun işçilik alacaklarını M.K.ya ödemesine, diğer davalı Ş.A. yönünden husumet yokluğu nedeniyle davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; başvurunun iş akdini haklı bir sebep olmaksızın sona erdirdiği, dolayısıyla M.K.nın kıdem ve ihbar tazminatına hak kazandığı, alacaklardan işveren sıfatıyla başvurunun sorumlu olduğu, diğer davalı Ş.A.nın dosya kapsamı ve tanık beyanı da değerlendirildiğinde işveren sıfatı bulunmadığı, minibüs hattının başvrucuya ait olduğu, bu durumda başvurunun sorumluluğunun bulunduğu ifade edilmiştir.

4. M.K., başvurucu ile sulh olduklarından bahisle 6/5/2013 tarihinde temyizden ve davadan feragat ettiğine, başvurucu da aynı tarihte temyizden feragat ettiğine dair dilekçe

sunmuştur. Bunun üzerine Kocaeli 1. İş Mahkemesi 20/5/2013 tarihli ek kararla 5/2/2013 tarihli kararının kesinleşmesinden önce M.K.nın feragat dilekçesi ibraz ettiği gerekçesiyle davanın feragat nedeniyle reddine karar vermiştir.

B. Bireysel Başvuruya Konu Yargılama Süreci

5. Başvurucu Ş.A. aleyhine Kocaeli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) 9/1/2013 tarihinde işletmesi Ş.A.ya sözlü kira sözleşmesi ile verilen araçların kira bedellerinin ödenmediği iddiasına dayalı alacak davası açmıştır. Mahkeme 25/12/2017 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığının yazısından 41 M ... plakalı araç için araç sahibince Ş.A. adına 23/3/2011 tarihinde tahsis belgesi verildiğinin, 41 EH ... plakalı aracın İzmit Belediye Encümenince 6/11/2011 tarihinde on yıl süreyle başvurucuya kiralandığının, başvurucunun aylık kazancı üzerinden Belediyeye kira ödediğinin, daha sonra başvurucunun bu aracı 41 J ... plakalı araçla değiştirdiğinin anlaşıldığı belirtilmiştir. 41 M ... ve 41 J ... (eski 41 EH ...) plakalı araçlar şehir içi yolcu taşımacılığı kazancı arasında adi ortaklık olduğunu, çeşitli nedenlerle 2011 yılında taraflar arasında anlaşmazlık çıktığı, bu dönemde taraflar arasındaki ortaklığın fiilen sona erdiğini ifade etmiştir. Kocaeli 1. İş Mahkemesi dava dosyasındaki kanıtlar, başvurucunun aracını 26/2/2012 tarihinde kızına sattığı ve bu tarihten sonra Belediyeye aylık kazancının %5 oranında kira ödeyen kişinin başvurucunun kızı olduğu, işbu davanın ise 9/1/2013 tarihinde açıldığı gözetildiğinde taraflar arasında kira ilişkisi bulunmadığı sonucuna varmıştır.

6. Başvurucunun karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 24/12/2020 tarihinde istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, Mahkemenin dosya kapsamında yaptığı tespitlere değinilmiş; buna göre başvurucunun talebinin adi ortaklık gelirin ilişkili değil araç kirasına ilişkin olduğu, kira sözleşmesinin kanıtlanamadığı, taraflar arasında ortaklık ilişkisi bulunduğu, bu hususun iş mahkemesi dosyası kapsamında da anlaşıldığı belirtilmiştir.

7. Başvurucu, kararı temyiz etmiş; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Daire) 1/7/2021 tarihinde anılan kararı onamıştır.

8. Başvurucu, nihai hükmü 18/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 12/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Hakkaniyete Uygun Yargılama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu; Kocaeli 1. İş Mahkemesinde görülen işçilik alacağına ilişkin davada Ş.A. ile aralarındaki ortaklık ilişkisinin kabul edilmediğini, Bölge Adliye Mahkemesinin ise ortaklık ilişkisinin bulunduğunu ve bu hususun Kocaeli 1. İş Mahkemesi dosyasının kapsamında anlaşıldığını belirtmesi nedeniyle yargılama mercilerince aynı maddi vakıya ilişkin farklı değerlendirme yapıldığını iddia etmiştir. Yargılama mercilerinin eksik inceleme ve hatalı hukuki tespitlerde bulunduğunu belirterek adil yargılama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Başvurucunun şikâyeti niteliği itibarıyla başvuru hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

11. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzluk konusunda varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. *Ahmet Sağlam* [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

12. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda yargılama mercilerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci, Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme *kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi* olarak nitelendirilemez (*Şahin Alpay (2)* [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

13. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfilik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai durumlarda, aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin yargılama mercilerinin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfilik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, yargılama mercilerinin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfilik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (*Ferhat Kara* [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; *M.B.* [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

14. Başvurucunun Ş.A. ile aralarındaki ortaklık ilişkisinin kabul edilmediğini iddia ettiği yargılama, Kocaeli 1. İş Mahkemesinde başvuru ve Ş.A. aleyhine açılan kıdem ihbar tazminatı ve işçilik alacağı davasına ilişkindir. Kocaeli 1. İş Mahkemesi dosyadaki bilgi ve belgeler ile tanık beyanları çerçevesinde M.K.'nın 20/4/2003-20/2/2011 tarihleri arasında başvurucaya ait olan 41 EH ... plakalı minibüste şoför olarak çalıştığını, tek işverenin başvuruca olduğunu tespit etmiş, bu kararın kesinleşmesinden önce feragat nedeniyle ek kararla davanın reddine karar vermiştir.

15. Eldeki başvuruya konu yargılama ise başvuruca Ş.A. aleyhine açtığı araç kira bedeli alacağına yöneliktir. Mahkeme, başvuruca ve Ş.A. tarafından işletilen iki farklı araçla şehir içi yolcu taşımacılığı kazancı arasında adi ortaklık bulunduğunu ve bu ortaklığın davanın açıldığı tarihten önce 2011 yılında fiilen sona erdiğini saptamıştır. Bölge Adliye Mahkemesi söz konusu tespiti benimseyerek taraflar arasında ortaklık ilişkisi olduğunun Kocaeli 1. İş Mahkemesi dosyası kapsamından da anlaşıldığını ifade etmiştir. Daire de bu görüşü kabul ederek kararı onamıştır.

16. Somut olayda Kocaeli 1. İş Mahkemesinde görülen davanın konusunun ve hukuksal sonucunun başvuru konu davayla aynı olmadığı anlaşılmıştır. İşçilik alacağına ilişkin yargılamada işçinin çalışmanın şekli ve süresi, ödenen veya ödenecek ücretlerin miktarı ve mahiyeti, işçinin kim tarafından çalıştırıldığı, iş akdinin kim tarafından nasıl feshedildiği, feshin haklı nedene dayanıp dayanmadığı, tazminat ödenmesini gerektirip gerektirmediği ve buna bağlı olarak M.K.nın kıdem ihbar tazminatına hak kazanıp kazanmadığı yönünden inceleme ve değerlendirme yapılmıştır. Bu bağlamda başvuru ve Ş.A. tarafından M.K.ya ödenmeyen işçilik alacaklarının bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

17. Mahkeme ise Ş.A. tarafından işletilen araçların kira bedellerinin başvurucuya ödenmediği iddiasına dair inceleme ve değerlendirme yapmıştır. Her iki yargılamadaki inceleme ve değerlendirme konularının farklı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla araç kira bedeli alacağına ilişkin davada Kocaeli 1. İş Mahkemesinin dosya kapsamından taraflar arasında ortaklık ilişkisinin bulunduğu anlaşıldığına ilişkin yorumunun adil yargılanma hakkının ihlaline sebebiyet verdiği söylenemez. Zira Mahkeme ve Bölge Adliye Mahkemesi Ş.A. tarafından işletilen araçların kira bedellerinin ödenmesi için gerekli şartların oluşup oluşmadığını somut olay çerçevesinde değerlendirerek söz konusu talep hakkında bir hükme ulaşmıştır. Öte yandan işçilik alacağı davasının feragat nedeniyle reddedildiği, dolayısıyla iş mahkemesinin daha önce yapmış olduğu tespitlere ilişkin kararının kesinleşmediği, davanın usulden ret ile sonuçlandığı da vurgulanmalıdır.

18. Başvurucunun ileri sürdüğü iddiaların yargılama mercilerince delillerin değerlendirilmesine ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olduğu, yargılamada bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir durumun da bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucu, araç kira sözleşmesinden doğan alacaklarını elde edemediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

21. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır (*Mustafa Ateşoğlu ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2013/1178, 5/11/2015, § 54). Bu nedenle öncelikle başvurunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumu değerlendirilmelidir (*Cemile Ünlü* [2. B.], B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Vurucuğlu* [1. B.], B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31).

22. Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün mülkiyetini kazanma hakkı -kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun- Anayasa'yla korunan mülkiyet kavramı içinde değildir. Bu bağlamda belirtmek gerekir ki Anayasa'nın 35. maddesi soyut bir temele dayalı olarak mülkiyete erişmeyi ve mülkiyeti edinmeyi değil mülkiyet hakkını güvence altına almaktadır. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda bir *ekonomik değer* veya icrası mümkün bir *alacağı* elde etmeye yönelik *meşru bir beklenti* Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir (*Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi* [1. B.], B. No: 2012/636, 15/4/2014, §§ 36, 37).

23. Meşru beklenti objektif temelden uzak bir beklenti olmayıp belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteren yerleşik bir yargı içtihadına ya da aynı menfaatle ilgili hukuki bir işleme dayanan yeterli derecede somut nitelikteki bir beklentidir (*Selçuk Emiroğlu* [1. B.], B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 28). Dolayısıyla Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak koruma kapsamında olan meşru beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup bu tespit, mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır (*Üçgen Nakliyat Ticaret Ltd. Şti.* [2. B.], B. No: 2013/845, 20/11/2014, § 37). Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece mülkiyet hakkı kapsamında ileri sürülebilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (*Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi*, § 37).

24. Somut olayda öncelikle başvuru açısından mevcut bir mal varlığı bulunup bulunmadığı incelenmelidir. Başvurucu, Ş.A. tarafından işletilen araçların kira bedellerinin ödenmediğinden bahisle alacak davası açmıştır. Mahkemece yapılan yargılama sonunda taraflar arasında kira ilişkisi bulunmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi ve Daire de bu gerekçeyi hukuka uygun bulmuştur. Bu durumda başvurunun alacak davası açtığı ancak alacağın varlığını mahkemeler önünde ispatlayamadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvurunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan bir mülkü veya mülkü elde etme yönünde yeterli hukuki temele dayalı meşru bir beklentisi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğu karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 25/6/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.